

*Корнійчук Т.**

ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНОГО І ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Європейський Союз, враховуючи його порівняно недавнє розширення, становить досить великий ринок (приблизно 500 млн. споживачів). Це майже вдвічі перевищує аналогічний показник СНД. Наразі можна констатувати високу платоспроможність споживачів Європейського Союзу, швидкі темпи економічного розвитку, високу культуру виробництва, споживання та розрахунків.

ЄС володіє значними ринками капіталів, новими технологіями, високими стандартами виробництва, охорони довкілля тощо. Утвердження українського товаровиробника на ринках Європейського Союзу зможе забезпечити Україні гідне місце у світовому розподілі праці, необхідний рівень інвестицій, технологій, ринків збуту, науково-технічного прогресу тощо. Це, зрештою, дасть змогу міцно утвердитись і на внутрішньому ринку. Від ефективної економіки виграють також споживачі товарів та послуг, а конкуренція гарантуватиме високу якість та прийнятні ціни.

Економічні реформи в Україні своєю спрямованістю збігаються з зовнішньополітичним курсом на набуття членства в Європейському Союзі. Інтеграція до ЄС – важливий реформостимулюючий чинник для економіки України.

Інтеграцію України до ЄС зумовлює необхідність адаптувати соціальну політику України до стандартів ЄС і поступово досягти загальноєвропейського рівня соціального забезпечення та захисту населення.

За останні роки Україна зробила великий крок у виконанні першого з трьох копенгагенських критеріїв членства, що стосується розбудови дієвих інститутів демократії.

Наразі не визначені оцінки реального потенціалу та місця країни в глобалізованій системі координат, відсутні відповіді на питання: чим Україна може бути привабливою і корисною світовому співтовариству; які системні перешкоди слід усунути для утвердження надійних партнерських стосунків між Україною та Європейським Союзом?

Україна має усвідомлювати ступінь наближеності (віддаленості) національної економіки від європейських стандартів. Ідеться не стільки про вхідні бар'єри, встановлені ЄС для країн-кандидатів, скільки про системні недоліки, притаманні вітчизняному економічному середовищу, без усунення яких будь-які далекосяжні інтеграційні наміри залишаться благими намірами.

До таких системних недоліків можна віднести:

1. Низьку конкурентоспроможність національної економіки.
2. Непослідовність ринкових перетворень.
3. Нехтування людським капіталом.
4. Високі екологічні ризики.

Усунення цих недоліків є складним процесом, оскільки воно потребує не окремих реформ в окремих галузях, а модернізації всієї системи державного управління, всього господарського механізму.

* студентка 4 курсу спеціальності «Міжнародні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: доц. Сербіна Н.Ф.

Наведений перелік недоліків національної економіки не є вичерпним, однак, їх особливість полягає в їх системному характері, що вимагає змін і реформувань не в окремих галузях.

Досвід свідчить, що головне для європейської інтеграції України – не формальні обіцянки, а сутнісні перетворення, що в першу чергу потрібні самій Україні. Останнім часом більш-менш викристалізувалися конкретні напрямки, в яких треба рухатися, та проблеми, що треба вирішувати. На відміну від попередніх років, бачення цих напрямків і проблем практично співпадає в ЄС та в Україні, що, безперечно, свідчить про значний прогрес у стосунках.

Перший напрям – забезпечення в Україні демократичного врядування.

Другий напрям практичної інтеграції – це запровадження вільної торгівлі між ЄС та Україною.

Третій напрям – розвиток європейського енергетичного ринку.

Четвертий напрям – чорноморське співробітництво.

Нинішній стан відносин України з Європейським Союзом можна оцінити як обнадійливий. Україна може перейти до значно більшої інтеграції з ЄС, що, зрештою, може відкрити перспективу членства. Для цього необхідно робити те, що потрібно самій Україні, й вирішувати ті проблеми, що загалом усвідомлюються українським суспільством та елітою, та вже стоять на порядку денному внутрішньої і зовнішньої політики.

Членство в ЄС пов'язано з певними вимогами до потенційних членів, адже для Євросоюзу типовим є певний рівень розвитку суспільно-політичних систем, економічного добробуту тощо. Для України вихід на відповідні стандарти є справою часу. Втім, відносну її відсталість не слід розглядати в якості чинника, що повністю робить нереальним інтеграцію країни до євроструктур.

По-перше, інтеграцію слід розглядати не як одномоментну зміну якості соціально-економічного становища та розвитку. Це – складний та подовжений у часі процес, причому на кожному з послідовних етапів поглиблення співробітництва Україна може домагатися більш пільгового режиму та вигідних умов участі в системі міжнародного поділу праці. По-друге, не слід забувати про чинники геоекономічного порядку, а саме, про глобальну конкуренцію між центрами світової економіки, такими як Західна Європа, Північна Америка та країни Азійсько-Тихоокеанського регіону (АТР).

Проте, виходячи з реалістичних позицій, шанси вступу України до ЄС є досить незначними.

Саме тому, єдиною можливістю подальшого розвитку на шляху до ЄС вбачається мобілізація внутрішніх ресурсів для ліквідації існуючої кризи та реформування суспільства.

Україна має потужний виробничий потенціал, який здатний забезпечити економічну основу для вирішення поточних соціальних проблем, надати кошти для модернізації виробничих потужностей та створити економічний фундамент реформування соціально-економічних, політичних і правових інституцій.

Реалізація такої стратегії розвитку потребує встановлення тісних взаємозв'язків і підтримку торговельно-економічних відносин з ЄС, адже процеси інтеграції, що відбуваються в світі – явище об'єктивне та є реалією сьогодення. Питання лише в тому, в якій якості Україна ввійде в ці процеси – в якості периферійної зони, чи рівноправного партнера, що розраховує на власні сили та конкурентні переваги.

Можливо Україні і не потрібно висувати численні лозунги інтеграції до ЄС, поспішаючи досягти нормативів по рівню інфляції та бюджетному дефіциту, а треба просто рухатися обраним шляхом розвитку, гармонійно поєднуючи власні національні інтереси з світовою глобальною трансформацією, не забуваючи, що ми самі маємо будувати своє майбутнє.

Зрозуміло, що вступ до ЄС не може бути самоціллю державної політики України. Він є лише одним з інструментів створення і зміцнення інститутів громадянського суспільства, утвердження соціальних та економічних свобод. Рівень розвитку таких інститутів, їх визнання ЄС буде визначати переваги і втрати, ставлення до України європейської спільноти, а згодом стане критерієм готовності країни до входження в цивілізоване співтовариство.

Комплексний аналіз існуючих підходів до визначення місця і ролі України в Європі дає підстави стверджувати, що наступні два роки нададуть Україні можливість посилити та розвивати співробітництво з ЄС у сфері зовнішньої політики, а також залучити Євросоюз та його членів до політичного діалогу щодо характеру нових договірних відносин між Україною та ЄС. Першочерговим завданням Уряду буде укладення «поширеної угоди», що прийде на зміну чинній Угоді про партнерство і співробітництво та введе відносини між Україною й ЄС на якісно новий рівень.

Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу має забезпечити входження держави до європейського політичного (в тому числі у сфері зовнішньої політики і політики безпеки), інформаційного, економічного та правового простору. Отримання на цій основі статусу асоційованого члена ЄС є головним зовнішньополітичним пріоритетом України в середньостроковому вимірі та повинно співвідноситися в часі з набуттям повноправного членства в ЄС державами, що мають спільний кордон з Україною.